

stre har maattet ekspropriere Højre, og Venstre har maattet gennemføre adskillige Foranstaltninger og Reforme, der blot for en Menneskealder siden bleve regnede for ret revolutionære, saa er Venstre for saa vidt i Pagt med sin egen Tid, som det stiller Spørgsmaalene under Debat. Vi vente bare med Længsel paa, at disse store Problemer, om hvilke der har været Tale i mange Rigsdagssamlinger, endelig skulle komme til Løsning, og vi beklage, at Administrationen endnu staar paa det gamle Standpunkt fra Højres Tid. Det er det; man kan anklage Venstremænd for: at deres egen Administration er ikke god nok. Man kan sige, som man har Lyst i den Henseende, paapege, hvad der er blevet paapeget, og selv komme ind paa rent personlige Spørgsmaal, — for mig staar det i hvert Fald saaledes, at Administrationen er en Levning fra Højre. Venstre har arvet den efter Højre, og den er Højres. Parlamentarismen er sprungen ud af sit Æg, men Æggeskallen hænger endnu ved Dunene, det gamle Højreregimentet lever paa mange Hold endnu i vort Samfundsliv, og man bliver det ikke kvit i Løbet af ganske kort Tid. Man maatte kunne ønske, at man med noget større Eftertryk ogsaa i Venstres Administration stræbte efter at gennemføre de demokratiske Principper, som man diskuterer i det praktiske Liv og i Rigsdagssalene.

Saa kan man spørge, hvorfor det er saaledes, og man kan havne, ligesom det ærede Medlem for Maribo, i den pessimistiske Opfattelse, at vi mangle Etik. Ja, det kan være galt nok i mange Forhold. Der er sikkert al mulig Anledning til, hvor man har en stærk Presse, hvor man har Rede paa alt, hvad der foregaar i Samfundslivet, hvor Lyset vælder ud over hele dette Samfund og lader en iagttage alting klart, at sige: Her er det ikke, som det burde være. Og dog, jeg hører ikke til dem, der ere bange for at udtale den Mening, at vi ville dog vistnok neppe ønske os tilbage til tidligere Tidens sædelige eller politiske Forhold, men glæde os ved at leve i vor egen Tid, der dog har de bedste Midler til at skaffe os det, vi alle stræbe efter, nemlig saa megen Lykke for saa mange Mennesker som muligt. Man kan spejde efter det, der skulde samle en Nation, og beklage, at der er saa lidt, der samler os; der er ingen store Opgaver, som Repræsentanter for en Nation kunne arbejde i Fællesskab for at løse, Opgaver, som kunde gavne det Land, de repræsenterer. Man kan dog alligevel, forekommer

det mig, finde adskilligt, der i vort Land tyder paa, at vi alligevel ere langt videre fremme, end man har været det i nogen tidligere Tid, at den store Tanke, at være sig selv, samtidig med at man gavner andre, er bleven mere levende hos os, end den har været i nogen tidligere Tid. Det er denne Tanke, der i fortrinsvis Grad, paastaar jeg, lever i det Parti, jeg tilhører. Der er naturligvis intet Parti og ingen Sag, uden at en Kritik kan vendes imod dem. De Herrer have jo altid megen Tilbøjelighed til at ville finde som det svage Punkt i Socialdemokratiet det aggressive, det, efter deres Mening, ofte noget voldsomme. Lad os ikke drage Paralleler, mine Herrer! thi hvis vi skulde det, saa kunde vi finde Sidestykker i Venstres Optræden i sin Tid, i længst forsyndne Dage, da Herremandens Aag endnu hvilede paa Bonden, saa jeg tror ikke, de skulde være saa bedrøvede over det stærke Sprog i Socialdemokraternes Presse eller de Udtalelser, som falde fra de socialistiske Repræsentanters Mund. Det er muligt, at det Sprog, deres Forfædre have ført, var endda adskillige Gran stærkere end det, der føres nu. Men Tanken om mere og mere at samles om en fælles Opgave, siger jeg, lever stærkere nu, den lever i hele den Gerning, der udføres, f. Eks. her paa Rigsdagen, hvor man stiller Reformspørgsmaalene frem, og hvor de, efter at der har været øvet Modstand mod dem, et Stykke Tid, dog alligevel endelig naa til en Virkeliggørelse, om end ikke saa vidt, at de store Tanker fuldbyrdes, saa dog i alt Fald saa vidt, at vi kunne sige: Vejen er den rigtige, og hvad der ikke er naaet endnu, vil blive naaet.

Det, der skiller mest, synes at være Spørgsmaalet om Danmarks Forsvar. De andre Partier mene, at Socialdemokratiet staar uden Sans og Tanke for den store Pligt, det maa være at værgе sit Land. Men jeg siger, at naar Erkendelsen af et Lands Lidenhed og Værgeløshed er tilstrækkelig levende hos en, og naar samtidig dermed Følelsen af alle Landes Broderskab er tilstrækkelig stærk, saa er det for os kun om at gøre at kæmpe mod alt, hvad der paa nogen Maade kan bidrage til at styrte vort Land ind i Forviklinger. For os staar det som en frygtelig Fare, hvis det, der er det centrale i Forsvarsvennernes Politik, Københavns Befæstning, nogen Sinde skulde blive til Virkelighed. Det kan skille Partiernes, men ikke berettigede til at fremstille os som et Parti, der ikke ønsker Danmark værget. Vi søge